

Załącznik do uchwały Rady Gminy Nr XL/164/2013

z dnia 22 października 2013r

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2015

SPIS TREŚCI

- I. Wstęp
- II. Podstawa prawna
- III. Diagnoza środowiska o problemu
- IV. Cele programu
- V. Adresaci
- VI. Zadania
- VII. Realizatorzy
- VIII. Źródła finansowania
- IX. Monitorowanie

I. WSTĘP

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Rodzina jako podstawowa komórka życia społecznego jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka, kształtującym jego osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Sprawowanie władzy rodzicielskiej polega głównie na opiece i wychowaniu dziecka oraz dbałości o jego prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia, umożliwienie edukacji oraz rozwijanie talentów. Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do pełnoletności tj. ukończenia 18 roku życia. Instytucja władzy rodzicielskiej ma służyć przede wszystkim ochronie dobra dziecka. W sytuacji, gdy przez patologię w środowisku rodzinnym, nieudolność wychowawczą rodziców, bądź pozostawienie w sytuacji kryzysowej, dobro to jest zagrożone, dziecko powinno być chronione przez władze publiczne.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych zadań. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Celem polityki prorodzinnej państwa z punktu widzenia ochrony dobra dziecka jest wspieranie rodziny i pomoc ukierunkowana na przezwyciężenie trudności i usamodzielnienie poprzez wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowej i odpowiednie wspieranie materialne.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy kierować się zasadą podstawowej roli rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wspieranie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

II. PODSTAWA PRAWNA

Gminny program wspierania rodziny w Gminie Chotcza na lata 2013 – 2015 określa zadania własne Gminy wynikające z :

- a) Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.)

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Gmina Chotcza jest gminą wiejską. Na koniec 2012 roku gminę Chotcza zamieszkiwało 2536 mieszkańców: 1274 mężczyzn i 1264 kobiet.

Dla potrzeb Programu opracowano Kartę Diagnostyczną zawierającą informacje na temat liczby mieszkańców, liczby młodzieży i dzieci, liczby dzieci z terenu gminy Chotcza umieszczonych w pieczy zastępczej, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego oraz stypendiów szkolnych i socjalnych.

Karta diagnostyczna

Wyszczególnienie	Rok 2012
Liczba mieszkańców gminy Chotcza	2536
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	291
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	165
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	11
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	1
Liczba dzieci zamieszkujących gminę Chotcza w wieku 0 - 17	215
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych	168
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych	168
Liczba dzieci/młodzieży z terenu gminy Chotcza umieszczonych w pieczy zastępczej	3
Liczba dzieci/młodzieży z terenu gminy Chotcza umieszczonych w pieczy zastępczej w 2012 roku	0
Liczba rodzin z terenu gminy Chotcza objęta nadzorem kuratora	6

w 2012 roku	
-------------	--

Ze świadczeń pomocy społecznej w 2012 roku w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania łącznie skorzystało 291 rodzin liczących 531 osób, z czego 87 stanowią rodziny z dziećmi.

Powody trudnej sytuacji życiowej osób korzystających z pomocy społecznej w 2012 roku przedstawia poniższa tabela:

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	68	256
Sieroctwo	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	31	175
Bezrobocie	87	290
Niepełnosprawność	39	39
Długotrwała choroba	35	35
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	16	53
w tym: rodziny niepełne	16	53
Przemoc w rodzinie	6	21
Narkomania	0	0
Zdarzenia losowe	6	17

Główną przesłanką przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo. W Gminie Chotcza ważną kwestią społeczną jest bezrobocie. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lipsku na dzień 31 grudnia 2012 roku liczba bezrobotnych w Gminie Chotcza wynosiła 247osób. Prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało jedynie 18 osób.

W 2012 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą społeczną następujące typy rodzin:

Typy rodzin z dziećmi	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi ogółem	87	394
O liczbie dzieci 1	25	86
2	31	133
3	20	101
4	8	49
5	1	7
6	1	8
7 i więcej	1	11

Z analizy tabeli wynika, że z pomocy społecznej w 2012 roku skorzystało najwięcej rodzin, w których było dwoje lub jedno dziecko. Wśród rodzin objętych pomocą Ośrodka są również rodziny niepełne, często bardziej podatne na dysfunkcje niż rodziny pełne. Dzietność w tych rodzinach przedstawia tabela poniżej.

Typy rodzin niepełnych objętych pomocą społeczną w 2012 roku:

Typy rodzin niepełnych	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
O liczbie dzieci 1	5	12
2	6	19
3	5	22
4 i więcej	0	0

Powyższe dane wskazują, że spośród rodzin niepełnych z pomocy społecznej w 2012 roku najczęściej korzystały posiadające jedno, dwoje i troje dzieci.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku wynika, że na dzień 31 grudnia 2012 roku w pieczy zastępczej było 3 dzieci.

IV. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:

- a) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- b) prace socjalną polegającą na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka rodziny poprzez:

- a) objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych na terenie placówek oświatowych,
- b) monitorowanie zagrożeń dot. sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówkami służby zdrowia na terenie gminy Chotcza,
- c) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków,

3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia poprzez:

- a) umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę,
- b) umożliwienie rodzinom przeżywającym trudności korzystania z pomocy rodzin wspierających, które przy wsparciu asystenta rodziny pomagają w opiece i wychowywaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych,
- c) pomoc w dostępie rodzinom przeżywającym trudności do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego,

4. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących poprzez:

- a) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym służby zdrowia,
- b) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podjęcie terapii dla ofiar oraz sprawców przemocy domowej – współpraca z policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- c) angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach rozwijających umiejętność planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy,
- d) angażowanie i motywowanie rodzin (oraz pomoc w dostępie) do korzystania ze specjalistycznego wsparcia dla rodziców w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- e) współpracę z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym,

- 5. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez** pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny.

V. ADRESACI

Odbiorcami Programu są:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,

VI. ZADANIA

1. Cel szczegółowy: Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych.

Działania	Realizator	Okres realizacji
- wywiady środowiskowe - praca socjalna - konsultacje ze specjalistami na temat czynników wpływających na dysfunkcjonalność rodziny	GOPS	2013 - 2015

2. Cel szczegółowy: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka rodziny.

Działania	Realizator	Okres realizacji
1.Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom zagrożonym,	Gmina, GOPS	2013 -2015
2.Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,	GOPS, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chotczy	2013 - 2015
3.Kierowanie i finansowanie pobytu dzieci i rodzin w sytuacjach kryzysowych w ośrodku interwencji kryzysowej w Siennie	Gmina, PCPR, GOPS	2013 - 2015
4.Objęcie dożywianiem w szkole w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wszystkich dzieci,	GOPS	2013 - 2015

potrzebujących wsparcia,	takiego		
5.Finansowanie funkcjonowania wspierających (w potrzeby).	rodzin (w razie	Gmina GOPS	2013 - 2015
6.Współfinansowanie dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym.	pobytu	Gmina GOPS	2013 - 2015

3. Cel szczegółowy: Rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.

Działania	Realizatorzy	Okres realizacji
1.Monitorowanie sytuacji dzieci i rodzin zagrożonych kryzysami i wykluczeniem społecznym,	GOPS	2013 - 2015
2.Prowadzenie poradnictwa rodzinnego i realizowanie programów profilaktycznych, psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców i dzieci.	GOPS PCPR	2013 - 2015
3.Zapewnienie opieki asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.	Gmina GOPS	2013 - 2015
4.Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.	Gmina GOPS Szkoły	2013 - 2015
5.Współpraca wszystkich podmiotów pracujących na rzecz rodziny (instytucje samorządowe, placówki oświatowe, kościoły, stowarzyszenia).	Gmina GOPS Szkoły PCPR	2013 - 2015
6.Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniem i motywowanie do podjęcia leczenia/terapii, ze	GOPS GKRPAiN	2013 - 2015

szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi.		
7.Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zapobieganie szerzeniu się patologii społecznych wśród dzieci i młodzieży.	GOPS Zespół Interdyscyplinarny	2013 - 2015
8.Organizowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz dla rodzin z dziećmi.	GOPS Szkoły	2013 - 2015

4. Cel szczegółowy: Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Działania	Realizatorzy	Okres realizacji
1.Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym,	GOPS Szkoły	2013 - 2015
2.Promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych, skierowanych do rodziców i dzieci,	Gmina GOPS Szkoły SPZOZ	2013 - 2015
3.Zapewnienie rodzinom z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych pomocy asystenta rodziny,	GOPS	2013 - 2015
4.Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	Gmina	

poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego oraz poprzez sport, rekreację i kulturę,	GOPS Szkoły	2013 - 2015
5.Przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży,	GOPS GKRPAiN	2013 - 2015
6.Organizacja grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin z problemami wychowawczymi,	GOPS	2013 - 2015
7.Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych,	GOPS	2013 - 2015
8.Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych,	GOPS, Szkoły	2013 - 2015
9. Uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży,	GOPS, Szkoły, Biblioteki	2013 - 2015

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chotczy przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy w Chotczy,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Policją,
- Placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku,
- Organizacjami pozarządowymi.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki na realizację Programu będą pochodzić z budżetu gminy Chotcza, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

XIX. MONITOROWANIE

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 -2015 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chotczy. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy Chotcza sprawozdań z realizacji Programu, sporządzanych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań.